

ศึกษาการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลัง
จิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

**A STUDY OF USING THE MINDFULNESS TO ACCORDING TO
CITTANUPASANASATIPASTHANA OF THE MEDITATION
PRACTITIONERS OF WILL – POWER INSTITUTE
IN LOEI DISTRICT, LOEI PROVINCE**

พระวิสันต์ ปสนนจิตโต (ปานเพชร)¹

พระมหาสุภาวิชญ์ ปภสฺสโร, รศ.²

พระราชปรีชามณี, ดร.³

¹นิสิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา

^{2,3}อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Phra Wisan Pasannajitto (Panpetch) ¹

PraMaha Supawit Papassaro, Assoc Prof.²

Praratprichamuni, Dr.³

¹Student of Master of Buddhist Studies

^{2,3}Lecturer of Buddhist Studies

Mahachulalongkorn Buddhist University, Loei Religious College

Corresponding Author E-mail: wichira2524@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) ศึกษาการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ (2) ศึกษาการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพ (3) เสนอแนวทางการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้ปฏิบัติธรรมสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 414 คน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้ผลดังต่อไปนี้ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) สารการเรียนรู้อยู่ 5) เทคนิคการสอน 6) สื่อการเรียนรู้อยู่ 7) การวัดและประเมินผล

2. การใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.56) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านสังคม ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.49) ด้านการทำงาน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.51) และด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.55)

3. แนวทางการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพ ได้ผลดังนี้ 1) ด้านการทำงาน ได้แก่ สร้างความสามัคคีในองค์กร มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายให้ จัดกิจกรรมทำบุญ จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมเป็นประจำ 2) ด้านสังคม ได้แก่ บำเพ็ญประโยชน์ทำความดีต่อสังคม ช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน 3) ด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นของคนในครอบครัว วางใจให้เป็นปกติในเรื่องต่าง ๆ ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การใช้สติ; จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน;

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study the teaching and learning of the meditation teacher curriculum of the Willpower Institute; (2) to study the use of mindfulness according to the principle of Cittānupassanā-Satipaṭṭhāna of practitioners in the Willpower Institute; (3) to propose guidelines for the use of mindfulness according to the principle of Cittānupassanā-Satipaṭṭhāna of practitioners in the Willpower Institute. This study was carried out by means of mixed-method research. The samples included 414 practitioners in the Willpower Institute in Muang District, Loei Province, and 20 key informants were interviewed.

The research results were as follows:

1) The current state of the teaching and learning of the meditation teacher curriculum of the Willpower Institute in Muang District, Loei Province, has the following results: (1) principles of the curriculum; (2) objectives of the curriculum; (3) target group; (4) content of learning; (5) teaching techniques; (6) learning media; (7) measurement and evaluation.

2) The use of mindfulness according to the principle of Cittānupassanā-Satipaṭṭhāna of practitioners in the Institute of Willpower: the overall score was statistically rated at a high level ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.56). Sorted by descending, the highest score was seen in the aspect of society ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.49), followed by work ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.51) and personal life ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.55).

3) The guidelines for using mindfulness according to the principle of Cittānupassanā-Satipaṭṭhāna of practitioners in the Willpower Institute were as follows: (1) working aspect including building unity in the organization, being responsible for the tasks assigned, organizing charity activities and Dhamma activities regularly; (2) social aspect including to provide good service to society, to help other people, to have good human relations with people in the community; (3) the aspect of personal life, including listening to the opinions of family members, trusting to be expected in various matters and living according to the principle of sufficiency economy.

Keywords: Use of Mindfulness; Cittānupassanā-Satipaṭṭhāna;

บทนำ

วิปัสสนากรรมฐานเป็นงานพัฒนาจิตให้เข้าถึงความสงบและเกิดสติปัญญาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งการดำเนินชีวิตและเป็นธุระสำคัญยิ่งในทางพระพุทธศาสนา (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2563: 2) ประโยชน์ของการปฏิบัติธรรม มีผลจากการศึกษา ยืนยันว่า ผู้เข้าปฏิบัติกรรมฐานส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาชีวิตตนเองให้ดีขึ้น โดยนำธรรมะจากการปฏิบัติกรรมฐานไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิต เป็นหลักในการดำเนินชีวิต และพัฒนาจิตใจ ตลอดจนสติปัญญาของตนเองให้สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างบุญกุศลให้แก่ตนเองและบุคคลในครอบครัว ด้านทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติธรรมวิปัสสนากรรมฐานนั้น มีเสียงสะท้อนจากผู้ฝึกปฏิบัติว่าการปฏิบัติธรรมทำให้พวกเขาได้พัฒนาตนเองทางด้านพฤติกรรม คือ กาย วาจา และสามารถพัฒนาทางด้านปัญญาได้ด้วยพุทธศาสนิกชนทุกคนควรเรียนรู้และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมการปฏิบัติธรรมจึงเป็นเสมือนรูปแบบหนึ่งแห่งการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย

สถาบันพลังจิตตานุภาพ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2540 ที่นครธรรม พระมหาเจดีย์ วัดธรรมมงคล เกาญญูนนท์วิหาร สุขุมวิท 101 กรุงเทพมหานคร มีจุดประสงค์ในการสอนสมาธิ เป็นสัมมาสมาธิ สายพระอาจารย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต การเรียนสมาธิ สร้างพลังจิตมีประโยชน์และเสริมสร้างกำลังใจ สร้างความมีเหตุผล ความรับผิดชอบสูง ความมีเมตตา ผู้ทำสมาธิจะได้ประโยชน์ทั้งทางกายและใจ หลักสูตรใช้ระยะเวลาในการเรียน 6 เดือน 200 ชั่วโมง (โดยเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งนำไปสอบปฏิบัติภาคสนาม ณ ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลา 4 วัน 3 คืน มีจุดประสงค์ในการเผยแผ่สมาธิ เพื่อเพิ่มพลังจิตแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ สถาบันพลังจิตตานุภาพ ได้รับความนิยมนามากมายจากผู้รับการอบรมนำไปบอกต่อกัน และได้แตกกิ่งก้านสาขาทั้งในประเทศไทย ประเทศแคนาดา และ สหรัฐอเมริกา จึงเป็นโอกาสดีที่คนไทยบุคคลทั่วไป จะได้ศึกษาสมาธิสร้างประโยชน์ สร้างบุญกุศลเป็นอริยทรัพย์ให้กับบุคคลผู้ได้เรียน (พระเสริมพร แก้วมะ, 2561: 3)

จังหวัดเลย สถาบันพลังจิตตานุภาพ มาก่อตั้งที่วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง เป็น สาขา 69 เมื่อปี พ.ศ. 2556 เปิดเรียนวันเสาร์ - อาทิตย์ หลักสูตร 6 เดือน ผู้เกี่ยวข้องในการเปิดได้รับความเมตตาจาก พระเดชพระคุณพระภัทรธรรมสุธี เจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส อนุญาตให้ใช้สถานที่ ปัจจุบันมีสาขาเพิ่มอีก 3 แห่ง คือ สาขาที่ 97 วัดศรีที่ป่าราม อำเภอเมือง จังหวัดเลย สาขาที่ 218 วัดโนนสว่าง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย และสาขา 237 วัดเนรมิตวิปัสสนา อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ในอำเภอเมือง จังหวัดเลยได้มีการเปิดสาขา 2 สาขา คือ สาขา 69 วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง บ้านใหม่ ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นเมื่อปี พ.ศ. 2556 เปิดเรียนวันเสาร์ - อาทิตย์ หลักสูตร 6 เดือน เปิดอบรมตั้งแต่รุ่นที่ 33 ข ในขณะอีกเพียง 1 ปี ให้หลังได้มีการเปิดสาขา 97 วัดศรีที่ป่าราม บริเวณบ้านปากเลย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย เปิดเรียนวันจันทร์ - ศุกร์ ในเวลาหลังเลิกงาน ตั้งแต่เวลา 18.00 - 20.00 น. เพื่อตามสนองต่อผู้ที่ไม่สะดวกในการเรียนในช่วงเวลาเสาร์ - อาทิตย์ที่ วัดศรีสุทธาวาส สาขาที่ 69 แสดงให้เห็นถึงการเติบโตและความสนใจศึกษาจากประชาชนโดยทั่วไปอย่างแพร่หลายในเวลารวดเร็ว

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ฝึกสมาธิ และเผยแพร่หลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของพระพุทธศาสนา จึงได้สนใจศึกษาศึกษาการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ทั้งนี้ผู้วิจัยหวังว่าประโยชน์จากการศึกษานี้จะทำให้เห็นถึงแนวทางวิธีการที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถนำหลักจิตตานุปัสนาสติปัฏฐานไปใช้ปฏิบัติให้มากขึ้นในชีวิตประจำวัน เพื่อความสุขตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเรียนรู้การสอนหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย
3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การใช้สติตามหลักจิตตานุปัสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักจิตตานุปัสนาสติปัฏฐานในการดำรงชีวิต โดยนำมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์วิธีการปฏิบัติธรรมให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ โดยศึกษาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของผู้ปฏิบัติธรรมสถาบันพลังจิตตานุภาพ

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ การศึกษา อายุ อาชีพ และประสบการณ์ผู้ปฏิบัติธรรม ประกอบด้วย ด้านการทำงาน ด้านสังคม ด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว

ตัวแปรตาม คือ การใช้สติตามหลักจิตตานุปัสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสถาบันพลังจิตตานุภาพ จำนวน 414 รูป/คน ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 รูป/คน ทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากเพื่อระบุผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

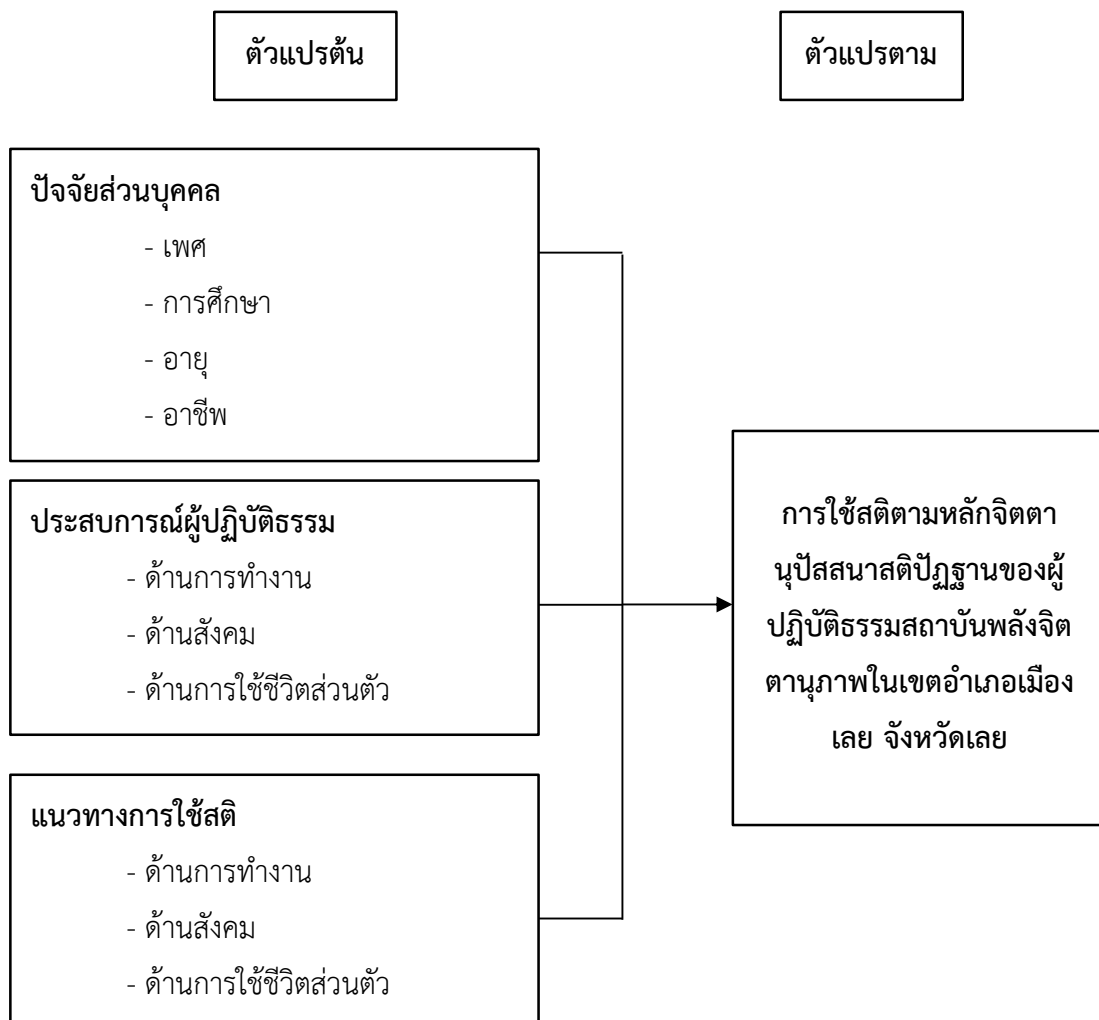
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูป/คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 อาจารย์วิทยากร สาขาละ 3 รูป/คน รวม 6 รูป/คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขาละ 7 คน รวม 14 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “ศึกษาการใช้สติตามหลักจิตตานุปัตสนาสติปฏิฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย” แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้สื่อดิจิทัลตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – dept interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง จากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทบทวนเอกสารการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 และดำเนินการสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับเพศ การศึกษา อายุ และอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการทำงาน 2) ด้านสังคม และ 3) ด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

5 หมายถึง การใช้สื่อดิจิทัลตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การใช้สื่อดิจิทัลตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การใช้สื่อดิจิทัลตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การใช้สื่อดิจิทัลตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การใช้สื่อดิจิทัลตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการใช้สื่อดิจิทัลตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open end)

2. แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – dept Interview) ที่ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเอง ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structure Interview) โดยร่างแนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ให้ผู้ที่

เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่าน ความเหมาะสมและความถูกต้องเชิงเนื้อหาเพื่อให้มั่นใจว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้น สามารถใช้ในการสัมภาษณ์ข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ที่ถูกต้องและวัดผลการวิจัยได้จริง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาการใช้สถิติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีแบบฟอร์มข้อมูลรายละเอียดที่ผู้วิจัยทำขึ้นเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ได้ผลดังต่อไปนี้

1) หลักการของหลักสูตร คือ หลักสูตรสมาธิไฮเทค ทุกปัญหามีคำตอบ การการสอนอย่างเป็นระบบแบบแผนขั้นตอนชัดเจน เป็นการฝึกสมาธิหมู่

2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและฝึกการทำสมาธิเบื้องต้น สะสมพลังจิต สามารถเป็นครูสอนสมาธิคนอื่น

3) กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนทั่วไป คนรุ่นใหม่ที่มีเวลาจำกัด ที่มีคำถามต้องการหาคำอธิบายเกี่ยวกับการทำสมาธิ ผู้ที่สนใจฝึกวิปัสสนากรรมฐาน

4) สารการเรียนรู้ คือ ภาคทฤษฎี 3 ระดับ เน้นการปฏิบัติ

5) เทคนิคการสอน คือ ครบถ้วนทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ การให้กำลังใจจากกิจกรรมสัมพันธ์ แบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องสั้น ๆ มีอาจารย์สาสมาธิสรุปเนื้อหาจากคำบรรยายหลวงพ่อวิริยงค์

6) สื่อการเรียนรู้ คือ หนังสือ วิดีทัศน์ สื่อบรรยายนำเสนอจากอาจารย์สาสมาธิ อาจารย์สาสมาธิ

7) การวัดและประเมินผล คือ การปฏิบัติในห้องเรียน การส่งการบ้าน การสอบข้อเขียน การทดสอบปฏิบัติ การปฏิบัติจริง การเป็นพี่เลี้ยง

2. การใช้สถิติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านสังคม ด้านการทำงาน และและด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการทำงาน พบว่า การใช้สถิติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ท่านทำงานด้วยความรักในหน้าที่การทำงานที่ทำรองลงมา คือ ท่านทำงานด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน

2) ด้านสังคม พบว่า การใช้สถิติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านสังคมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถ

เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ท่านมีความพอใจในการทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกทางสังคม รองลงมา คือ ท่านรู้จักวางตัวเหมาะสมเมื่อเกิดปัญหากับเพื่อนและคนใกล้ชิด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านหาโอกาสช่วยเหลือสังคมตามโอกาสที่สมควร

3) ด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว พบว่า การใช้ชีวิตตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านการใช้ชีวิตส่วนตัวอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ท่านพอใจในการทำหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองต่อครอบครัว รองลงมา คือ ท่านใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านวางตัวอย่างเหมาะสมเมื่อสมาชิกในครอบครัวมีความขัดแย้ง

3. แนวทางการใช้ชีวิตตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลยเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีแบบฟอร์มข้อมูลรายละเอียดที่ผู้วิจัยทำขึ้นเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ได้ผลดังต่อไปนี้

1) ด้านการทำงาน ได้แก่ ทำหน้าที่เป็นผู้ให้มากขึ้น สร้างความสามัคคีในองค์กร มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายให้ จัดกิจกรรมทำบุญ จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมเป็นประจำ

2) ด้านสังคม ได้แก่ เข้าวัดทำบุญในวันพระ บำเพ็ญประโยชน์ ทำความดีต่อสังคม ช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน

3) ด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว ได้แก่ สวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ รับฟังความคิดเห็นของคนในครอบครัว ร่วมกันทำบุญ วางใจให้เป็นปกติในเรื่องต่าง ๆ ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้ผลดังต่อไปนี้ 1) หลักการของหลักสูตร คือ หลักสูตรสมาธิไฮเทค ทุกปัญหามีคำตอบ การการสอนอย่างเป็นระบบแบบแผนขั้นตอนชัดเจน 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและฝึกการทำสมาธิเบื้องต้น 3) กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนทั่วไป คนรุ่นใหม่ที่มีเวลาจำกัดที่มีคำถามต้องการหาคำอธิบายเกี่ยวกับการทำสมาธิ ผู้ที่สนใจฝึกวิปัสสนากรรมฐาน 4) สารการเรียนรู้ คือ มีภาคทฤษฎี 3 ระดับ เน้นการปฏิบัติ 5) เทคนิคการสอน คือ ครบถ้วนทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ 6) สื่อการเรียนรู้ คือ หนังสือ วิดีทัศน์ สื่อบรรยายนำเสนอ อาจารย์สาสมาธิ 7) การวัดและประเมินผล คือ การปฏิบัติในห้องเรียน การส่ง การบ้าน การสอบข้อเขียน การทดสอบปฏิบัติ การปฏิบัติจริง การเป็นพี่เลี้ยง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรครูสมาธิที่หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร หรือสมเด็จพระญาณวชิโรดมได้คิดค้นขึ้นจากประสบการณ์ในการอบรมและให้การชี้แนะลูกศิษย์ลูกหาหลาย ๆ รุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและฝึกการทำสมาธิเบื้องต้น จึงได้ออกแบบหลักสูตรที่เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียน โดยพัฒนาให้เหมาะกับจริตของคน

ในปัจจุบันได้ดี ง่ายต่อการเข้ามาศึกษา และเกิดผลต่อการฝึกได้ดี สอดคล้องกับพระชาตรี ฐิตเมโธ (วงศ์สกิจ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวทางศูนย์ปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานภาคเหนือ วัดไร่เปิง(ตโปทาราม)” ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวทางศูนย์ปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานภาคเหนือ วัดไร่เปิง (ตโปทาราม) พบว่า จากวิธีการสอนปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ทำให้ผู้ปฏิบัติมีสติกำหนดรู้อิริยาบถทั้งใหญ่และย่อยได้เป็นอย่างดี กำหนดรู้กิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันสามารถกำหนดขณะเบื่อ ฟุ้งซ่านเกียจคร้าน ง่วงเหงา ท้อแท้ สงสัย ได้ทันปัจจุบัน ทำให้เกิดความสุขทั้งกายและใจสามารถมีปัญญาพิจารณาญาณในสิ่งที่ประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ ควรทำและไม่ควรทำเข้าใจและเห็นความจริงของชีวิตว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ใช่อัตนजन สามารถละกิเลสได้ในที่สุด และว่าที่ร้อยตรีหญิงสุทธธัญญา โอบอ้อม ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา” ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ 1) ด้านการฝึกอบรมจัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลการฝึกอบรม ขั้นศีล คือ ปรับแก้การแสดงออกของพฤติกรรมกายวาจา ขั้นสมาธิ คือ พัฒนาจิตใจให้มีสมาธิอดทน ขั้นปัญญา คือ ชี้แนะให้เห็นพฤติกรรมที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ 2) ด้านการศึกษาได้ส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ขั้นศีล คือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยระบบการศึกษา ขั้นสมาธิ คือ พัฒนาพฤติกรรมจิตใจให้มี EQ ขั้นปัญญา คือ ให้มีการศึกษาเพิ่มเติม 3) ด้านการพัฒนา ขั้นศีล คือ ให้การบ่มเพาะพฤติกรรมนิสัยที่ดีงาม ขั้นสมาธิ คือ ฝึกจิตใจให้เป็นไปในทิศทางที่ควร ขั้นปัญญา คือ ส่งเสริมพัฒนาให้มีการศึกษาเพิ่มเติม ส่วนการพัฒนาศักยภาพ คือ กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกันซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ทักษะและคุณลักษณะดังกล่าวสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับและเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนาซึ่งมีองค์ประกอบคือ จะต้องเริ่มจากกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน 3 ด้าน คือ T (training) การฝึกอบรม, E (education) การศึกษา และ D (development) การพัฒนามาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา นั่นคือ ศีล สมาธิ และปัญญา จะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากรใน 3 ด้าน คือ ทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นแนวทางการพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านสังคม ด้านการทำงาน และด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการฝึกครูสมาธิเป็นการรู้เท่าทันจิตตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน ทำให้เกิดสมาธิที่ส่งผลต่อสติ นำมาปรับใช้ในชีวิตด้านต่าง ๆ ได้ดี สอดคล้องกับบาลีวล เลิศสาครศิริ ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง เรื่อง “ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกสมาธิต่อพหุปัญญาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์” โดยเป็นการ

วิจัยกึ่งทดลอง ชนิด 1 กลุ่มทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เพื่อศึกษาผลการฝึกสมาธิ เจริญสติในการส่งเสริม พหุปัญญาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ศิลปศาสตรบัณฑิต และกายภาพศาสตรบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล พหุปัญญา ความคิด เห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกสมาธิ เจริญสติ โดยมีผลการวิจัยพบว่า ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกสมาธิ เจริญสติ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยพหุปัญญาโดยรวมและความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 5.21 และ 4.33 สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.94 และ 4.07 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าโปรแกรมการฝึกสมาธิมีผลให้เกิดการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษา โดยรวม ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามุ่งนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเรียน การปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และพระเจริญ อคควิริโย (เกษมวิริยะเลิศ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการรับรู้เรื่องสติปัฏฐาน 4 ของอุบาสก-อุบาสิกา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 ของอุบาสก-อุบาสิกา ในหมวดกายนุปัสสนา หมวดเวทนานุปัสสนา หมวดจิตตานุปัสสนา และหมวดธัมมานุปัสสนา โดยภาพรวมของความเข้าใจในหลักปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาหมวดเวทนานุปัสสนา และหมวดกายนุปัสสนา พบว่า อยู่ในระดับดี ส่วนหมวดจิตตานุปัสสนา และหมวดธัมมานุปัสสนา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพศ, ปกติรักษาศีล, อายุ, การศึกษาขั้นสูงสุด, อาชีพ, และจำนวนครั้งที่เคยปฏิบัติกับการรับรู้ในหลักปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 ในหมวดกายนุปัสสนา หมวดเวทนานุปัสสนา หมวดจิตตานุปัสสนา และหมวดธัมมานุปัสสนา พบว่า เพศ, ปกติรักษาศีล, อาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับหมวดเวทนานุปัสสนา และตัวแปรอายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับหมวดจิตตานุปัสสนา ส่วนหมวดกายนุปัสสนาและหมวดธัมมานุปัสสนา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้ผลดังต่อไปนี้ 1) ด้านการทำงาน ได้แก่ ทำหน้าที่เป็นผู้ให้มากขึ้น สร้างความสามัคคีในองค์กร มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายให้ จัดกิจกรรมทำบุญ จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมเป็นประจำ 2) ด้านสังคม ได้แก่ เข้าวัดทำบุญในวันพระ บำเพ็ญประโยชน์ ทำความดีต่อสังคม ช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน 3) ด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว ได้แก่ สวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ รับฟังความคิดเห็นของคนในครอบครัว วางใจให้เป็นปกติในเรื่องต่าง ๆ ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสร้างการรู้เท่าทันจิตตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานที่ผู้เรียนหลักสูตร ครูสมาธิมานั้นประยุกต์ใช้ จำเป็นต้องรู้เท่าทันจิตของตนเองในเรื่องอาการลักษณะของจิต ต้องตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ต้องระลึกได้ตลอดเวลาในอาการของจิต สอดคล้องกับสุคนธ์ มาพัวะ ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง เรื่อง “การนำหลักสติไปใช้เพื่อแก้ปัญหาการทำงาน พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่า สติ คือ ความระลึกได้ ความไม่หลงไม่ลืมความไม่เลื่อนลอย ความไม่ประมาท คือการระลึกรู้อารมณ์ และเป็นสิ่งที่

ยั่วยุให้มีจิตตกไปในฝ่ายอกุศล หน้าที่ของสติคือ การไม่หลงลืมหน้าที่ การจำได้อย่างแม่นยำ เหนียวอารมณ์ไว้กับจิต คมหรือกำกับจิตไว้กับอารมณ์ การรักษาอารมณ์ให้คงที่อยู่เสมอ ลักษณะของสติ เป็นเจตสิก ระลึกที่เป็นกุศล และเป็นสติปัญญาน การนำสติไปใช้ สติเป็นที่ยึดเหนี่ยวแห่งใจ สติทำให้เกิดสมาธิ สมาธิเป็นบาทฐานของปัญญา ใช้เป็นเครื่องระลึกรู้ทางกาย ทางเวทนา ทางจิต และทางธรรมเรียกว่า สติปัญฐาน 4 ซึ่งเป็นหนทางสายเอกที่จะนำไปสู่การรู้แจ้งในสัจธรรม ประโยชน์ของสติ คือ ห้ามมิให้เราสร้างกรรมชั่ว ป้องกันมิให้มีการก่อเวรเกิดขึ้น เป็นการเตรียมตัวก่อนตาย ถ้ามีสติเป็นเครื่องระลึกรู้ไม่ต้องไปทุกข์ภูมิ การมีสตินี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ใดมีสติอยู่ทุกเวลา ผู้นั้นจะได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าอยู่ตลอดเวลา และณฐเมศร์ วงศ์ศุภาพพัฒน์ ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “แนวทางในการประยุกต์ใช้สติและสัมปชัญญะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย” ผลการศึกษาพบว่า พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญสติตามแนวทางมหาสติปัฏฐานสูตร สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดีกว่าก่อนปฏิบัติ มีสติระลึกรู้ในการทำงาน เข้าใจคนอื่นได้ดี ปรับสภาวะทางจิตให้ยืดหยุ่นได้ มีความตั้งใจมั่น หรือทำให้มีสมาธิจิตที่ยาวนานกว่าเดิม ทำให้เกิดปัญหาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ และผลมุ่งประสิทธิภาพหลังจากปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญสติเป็นประจำทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีจิตใจที่เมตตาต่อคนอื่น โดยให้การช่วยเหลืองานสังคมเป็นจิตอาสา เสียสละบำเพ็ญประโยชน์หรือมีจิตสาธารณะ ยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

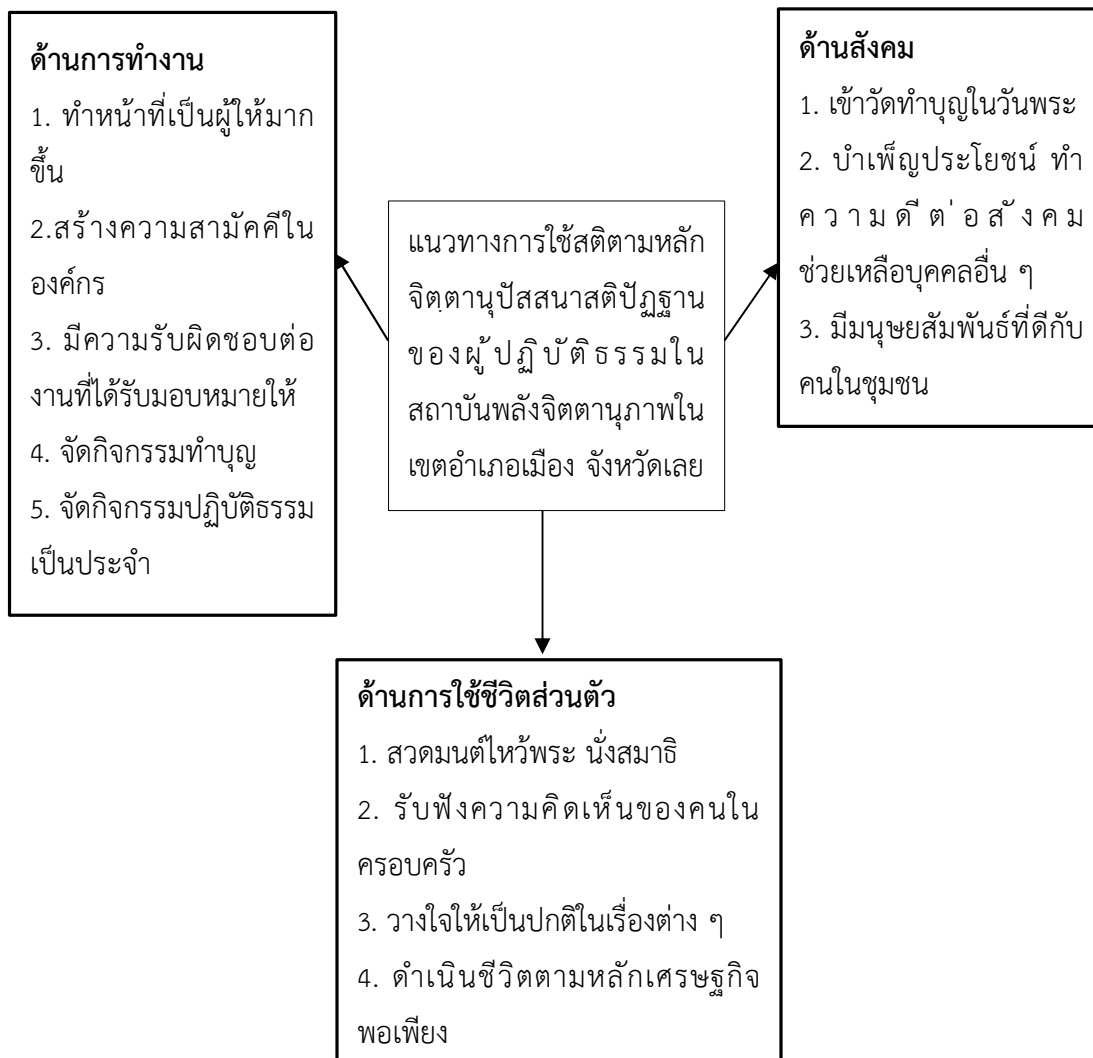
1. ด้านการทำงาน จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ในองค์กร ด้วยกิจกรรมนันทนาการ
2. ด้านสังคม จากผลการวิจัย พบว่า หาโอกาสช่วยเหลือสังคมตามโอกาสที่สมควร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมั่นทำกิจกรรมกับชุมชน ในการเป็นจิตอาสา ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
3. ด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว จากผลการวิจัย พบว่า การวางตัวอย่างเหมาะสมเมื่อสมาชิกในครอบครัว มีความขัดแย้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรใช้หลักอุเบกขาในการเป็นหลักคิดเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิดในการแก้ปัญหา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

แนวทางการใช้สติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้ผลดังต่อไปนี้

รูปภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2563). *ธรรมะภาคปฏิบัติ 1*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณฐเมศร์ วงศ์สุภาพพัฒน์. (2555). *แนวทางในการประยุกต์ใช้สติและสัมปชัญญะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระเจริญ อคฺควิโร (เกษม วิริยะเลิศ). (2554). *ศึกษาการรับรู้สติปัญญา 4 ของอุบาสก-อุบาสิกา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- พระชาตรี ฐิตเมโธ(วงศ์สกิจ). (2554). *ผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวทางศูนย์ปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานภาคเหนือ วัดไร่เปิง(ตโปทาราม). วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- พระเสริมพร แก้วมะ. (2561). *ผลของการปฏิบัติสมาธิที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำกรณีศึกษา: ผู้เรียนหลักสูตรครูสมาธิ สถาบันพลังจิตตานุภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.*
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ. *ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกสมาธิต่อพหุปัญญาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์. วารสารพยาบาลทหารบก, 17(3) (กันยายน - ธันวาคม 2559), หน้า 43 - 53.*
- ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุทธัญญา โอบอ้อม. (2558). *การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- สุคนธ์ มาพะวะ. (2556). *การนำหลักสติไปใช้เพื่อแก้ปัญหาการทำงานพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*